

ЗАКОН

О ТРЖИШНОМ НАДЗОРУ

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет, циљ, примена и појмови

Предмет

Члан 1.

Овим законом уређује се област тржишног надзора коју врше надлежни органи тржишног надзора у прописаном делокругу, општа правила за спровођење активности и предузимање мера тржишног надзора, сарадња органа тржишног надзора и царинског органа, размена информација и комуникација са заинтересованим странама, општа начела за примену знака усаглашености, планирање и праћење активности тржишног надзора и координација у тој области.

Циљ

Члан 2.

Циљ овог закона је да се обезбеди коришћење производа који испуњавају захтеве у погледу безбедности и заштите живота и здравља људи, заштите потрошача, заштите имовине, животне средине, здравља и безбедности на раду и других аспеката јавног интереса, као и да се омогући слободан промет робе без непотребних ограничења.

Примена

Члан 3.

Овај закон примењује се на производе обухваћене следећим прописима, осим ако ти прописи садрже одредбе којима се уређује спровођење активности и предузимање мера тржишног надзора са истим циљем, и то:

1) техничким прописима донетим на основу закона којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености, хармонизованим са прописима Европске уније;

2) посебним законима и прописима донетим на основу тих закона, којима се уређују захтеви за производе и оцењивање усаглашености, а који су хармонизовани са одговарајућим прописима Европске уније и другим прописима којима се уређују технички и други захтеви за производе, начин руковања и употребе производа према њиховој намени и начин одржавања.

Примена овог закона не искључује примену других, конкретнијих мера прописаних законом којим се уређује општа безбедност производа, односно прописа којима се уређује инспекцијски надзор у одговарајућој области.

Сходна примена других закона

Члан 4.

На питања поступка тржишног надзора која нису посебно уређена овим законом и прописима из члана 3. овог закона, сходно се примењују одговарајуће одредбе закона којим се уређује општи управи поступак и одговарајуће одредбе закона којима се уређује положај органа државне управе, организација и регулаторних тела.

Појмови

Члан 5.

Поједини изрази у смислу овог закона имају следеће значење:

1) *тржишни надзор* јесу активности које спроведе и мере које предузимају органи тржишног надзора да би се обезбедила усаглашеност производа са захтевима који су уређени прописима из члана 3. овог закона и да би се осигурало да производи не угрожавају здравље, безбедност и друге аспекте заштите јавног интереса;

2) *хармонизовани прописи Европске уније* јесу прописи којима се усклађују услови за трговину производима;

3) *производ* јесте супстанца, смеша, односно препарат или роба израђена у производном процесу, изузев хране, хране за животиње, живих биљака и животиња, производа хуманог порекла и производа од биљака који се односе на њихову будућу репродукцију;

4) *испорука на тржиште* јесте свако достављање производа за дистрибуцију, потрошњу или коришћење на тржишту Републике Србије у оквиру обављања привредне делатности, са или без накнаде;

5) *стављање на тржиште* јесте прва испорука производа на тржиште Републике Србије;

6) *произвођач* јесте свако физичко или правно лице које израђује производ или за кога се производ пројектује (дизајнира) или израђује, односно тргује тим производом под својим именом или жигом;

7) *заступник* јесте свако физичко или правно лице регистровано у Републици Србији које је добило писмено овлашћење од произвођача да у његово име обавља његове обавезе сходно прописима;

8) *увозник* јесте свако физичко или правно лице регистровано у Републици Србији, које ставља на тржиште производ из друге земље;

9) *дистрибутер* јесте свако правно или физичко лице у ланцу испоруке које није ни произвођач нити увозник, а које производ испоручује на тржиште;

10) *орган тржишног надзора* јесте орган државне управе надлежан за вршење тржишног надзора на територији Републике Србије, и то министарство надлежно за послове пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде; министарство надлежно за животну средину, рударство, грађевинарство и просторно планирање; министарство надлежно за послове рада; министарство надлежно за послове здравља; министарство надлежно за инфраструктуру и енергетику; министарство надлежно за послове телекомуникација; министарство надлежно за унутрашње послове; министарство надлежно за

метрологију, као и други орган, организација односно независно регулаторно тело које спроводи активности, односно предузима мере тржишног надзора;

11) *привредни субјект* јесте произвођач, увозник, заступник, дистрибутер;

12) *стављање робе у слободан промет* јесте поступак у складу са законом који уређује царински поступак;

13) *повлачење* јесте свака мера која има за циљ да спречи да се производ у ланцу испоруке испоручи на тржишту;

14) *опозив* јесте свака мера која има за циљ да постигне враћање производа који је већ испоручен крајњем кориснику;

15) *царински орган* јесте орган надлежан за предузимање скупа мера у циљу примене царинских и других прописа на робу која подлеже царинском надзору;

16) *улазак на тржиште* јесте стављање на тржиште Републике Србије производа из других земаља;

17) *пуштање у слободан промет* јесте активност коју у смислу овог закона спроводи царински орган у поступку стављања робе у слободан промет.

Други изрази који се употребљавају у овом закону, а чије значење није уређено ставом 1. овог члана, имају значење у складу са законом којим се уређује општа безбедност производа, законом којим се уређују технички захтеви за производе и усаглашеност производа, законом којим се уређује стандардизација, законом којим се уређује акредитација, законом којим се уређује метрологија, као и другим прописима из члана 3. овог закона.

II. ОБЛАСТ ТРЖИШНОГ НАДЗОРА

Органи тржишног надзора и област тог надзора

Члан 6.

У областима тржишног надзора које се односе на захтеве за усаглашеност производа са прописаним захтевима и ризике које ти производи могу представљати за здравље и безбедност корисника и друге аспекте јавног интереса уређене прописима из члана 3. овог закона, надлежни орган тржишног надзора спроводи активности, односно предузима мере у складу са тим прописима и општим правилима тржишног надзора која се уређују овим законом, у оквиру делокруга тог органа, у одговарајућем обиму у складу са програмом тржишног надзора, а у сарадњи са другим надлежним органима, укључујући одговарајуће аспекте тог надзора који се обављају у:

1) министарству надлежном за послове пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде:

(1) преко тржишних инспектора, за:

- електричну опрему намењену за употребу у одређеним границама напона,
- једноставне посуде под притиском,
- грађевинске производе,
- електромагнетску компатибилност за производе,
- опрему за личну заштиту,

- кућне апарате на гас,
- топловодне котлове на течна или гасовита горива,
- нафту и деривате нафте, биогорива и компримовани природни гас,
- машине,
- лифтове,
- адиокомуникациону и телекомуникациону терминалну опрему,
- моторна и прикључна возила, опрему и делове за та возила,
- хемикалије и биоцидне производе у складу са посебним прописима,
- текстил, текстилне производе и обућу,
- кристал стакло;

(2) преко ветеринарских инспектора за медицинске уређаје и медицинска средства у ветерини;

(3) преко тржишних, пољопривредних, ветеринарских, фитосанитарних инспектора, односно посебних органа у саставу министарства, за друге производе и специфичне врсте ризика које ти производи представљају за здравље и безбедност у делокругу тих инспекција и органа у саставу министарства;

2) министарству надлежном за животну средину, рударство, грађевинарство и просторно планирање:

(1) преко инспектора за заштиту животне средине, за:

- производе са аспекта ризика од загађења, штетних емисија, буке и других врста ризика у делокругу те инспекције,
- хемикалије и биоцидне производе;

(2) преко грађевинских инспектора, за материјале, опрему и инсталације при уградњи;

(3) преко рударско геолошких инспектора, за опрему и заштитне системе за коришћење у потенцијално експлозивној средини;

3) министарству надлежном за послове рада, преко инспектора рада, за:

(1) опрему за личну заштиту у употреби на раду,

(2) машине у употреби на раду,

(3) лифтове у употреби у објектима намењеним за радне и помоћне просторије;

4) министарству надлежном за послове здравља:

(1) преко инспектора за лекове и медицинска средства, за:

- медицинске уређаје и медицинска средства,
- in vitro дијагностичка медицинска средства;

(2) преко санитарних инспектора, за:

- играчке,
- козметичке производе,

- хемикалије и биоцидне производе,
 - друге производе, хемијске и друге специфичне врсте ризика у делокругу овог министарства;
- 5) министарству надлежном за инфраструктуру и енергетику:
- (1) преко инспектора за опрему под притиском, за:
- једноставну опрему под притиском,
 - топловодне котлове на течна или гасовита горива,
 - опрему под притиском;
- (2) преко инспектора за железнички саобраћај, за жичаре за превоз људи;
- (3) преко инспектора за безбедност пловила, за пловила за рекреацију;
- (4) друге производе са аспекта ризика из делокруга тог министарства;
- 6) министарству надлежном за послове телекомуникација, преко инспекције за електронске комуникације, за радиокомуникациону и телекомуникациону терминалну опрему;
- 7) министарству надлежном за унутрашње послове, преко посебних органа у саставу тог министарства и противпожарних инспектора, за:
- (1) експлозиве за цивилну употребу,
- (2) производе са аспекта ризика од пожара и других врста ризика у делокругу тог министарства;
- 8) министарству надлежном за метрологију, преко Дирекције за мере и драгоцене метала, за:
- (1) мерила,
- (2) претходно упаковане производа,
- (3) предмете од драгоцених метала;
- 9) Агенција за безбедност саобраћаја, за моторна и прикључна возила, опрему и делове за та возила, са аспекта ризика из делокруга те агенције;
- 10) другим органима, организацијама, односно независним регулаторним телима која спроводе активности, односно предузимају мере тржишног надзора у свом делокругу.

III. ОПШТА ПРАВИЛА ТРЖИШНОГ НАДЗОРА

Општи захтеви и програм тржишног надзора

Члан 7.

Тржишним надзором обезбеђује се да производи који, и поред тога што су правилно инсталирани и одржавани и што се користе, у складу са њиховом наменом и под предвидивим условима, могу да угрозе здравље и безбедност корисника или који на неки други начин не испуњавају прописане захтеве, буду опозвани, повучени или да буду примењене друге мере ограничења, у складу са законом и да јавност и надлежни органи буду о томе обавештени.

Одредба става 1. овог члана примењује се и на производе, који су склопљени или произведени за сопствене потребе произвођача, у складу са прописима из члана 3. овог закона.

Органи тржишног надзора, у оквиру својих годишњих програма тржишног надзора и општег програма тржишног надзора, обезбеђују могућност предузимања ефикасних мера тржишног надзора, у складу са законом и другим прописима, као и праћење ефеката тих мера и резултата програмских активности.

Обавеза информисања

Члан 8.

Органи тржишног надзора обавештавају министарство надлежно за послове трговине (у даљем тексту: Министарство) о областима надзора за које су надлежни.

Министарство обезбеђује да јавност буде обавештена о постојању, области надзора и идентитету органа тржишног надзора, и како се може ступити у контакт са тим органима.

Обавезе органа тржишног надзора

Члан 9.

Органи тржишног надзора дужни су да међусобно сарађују уз примену одговарајућих механизма комуникације и координације у складу са овим законом.

У оквиру своје надлежности, органи тржишног надзора:

- 1) разматрају и поступају по притужбама и припремају извештаје о питањима у вези са ризицима који проистичу из производа на које се овај закон односи;
- 2) надзиру несреће и оштећења здравља за које се сумња да су изазване тим производима;
- 3) проверавају предузимање корективних радњи;
- 4) прате научна и техничка сазнања у вези са безбедношћу производа.

Органи тржишног надзора врше своја овлашћења у складу са начелом сразмерности.

Органи тржишног надзора израђују, доносе и спроводе свој годишњи програм тржишног надзора у складу са општим програмом тржишног надзора, обухватајући специфичне секторе, односно производе и групе производа, у којима врше тржишни надзор и о томе обавештавају друге органе тржишног надзора и чине их доступним јавности, путем електронске комуникације, на својим веб страницама, а када је то прикладно и другим средствима.

Органи тржишног надзора најмање једном годишње оцењују резултате спроведених активности и предузетих мера тржишног надзора, а у случају измене прописа, по потреби, периодично преиспитују и ажурирају годишњи програм тржишног надзора и о томе обавештавају друге надлежне органе и јавност путем електронских комуникација, на веб страници и другим средствима, када је то прикладно.

Мере тржишног надзора

Члан 10.

Органи тржишног надзора врше одговарајуће провере карактеристика производа у одговарајућем обиму, провером докумената, а када је то потребно врше, односно захтевају физичке и лабораторијске провере, на основу адекватних узорака, узимајући у обзир успостављена начела оцењивања ризика, притужбе и друге информације.

Органи тржишног надзора имају право да захтевају од привредних субјеката да им учине доступном документацију и информације које су им потребне ради извршења активности, а када и где је то оправдано, улазак у пословне просторије привредних субјеката и узимање потребних узорака производа.

Ако је то потребно, органи тржишног надзора могу да одреде уништење производа који представљају озбиљан ризик или да одреде начин на који ће се ти производи учинити неупотребљивим.

Органи тржишног надзора имају право да од привредног субјекта захтевају да им стави на увид извештај о испитивању, односно исправу о усаглашености издату од стране именованог, овлашћеног, акредитованог или другог тела за оцењивање усаглашености, у складу са посебним прописом, којом се потврђује усаглашеност, а у случају када привредни субјект има извештај о испитивању или исправу о усаглашености коју је издало именовано, овлашћено, акредитовано или друго тело за оцењивање усаглашености где се посебним прописима не захтева тај извештај или та исправа, орган тржишног надзора ће то узети у обзир приликом провере карактеристика производа.

Органи тржишног надзора предузимају одговарајуће мере како би у најкраћем року обавестили кориснике на целој територији током одговарајућег временског периода о потенцијалним ризицима које су идентификовали у вези са производом у циљу смањења ризика од повреде или друге штете.

Органи тржишног надзора сарађују са привредним субјектима у радњама којима се спречавају или смањују ризици изазвани производима које су ти привредни субјекти испоручили.

Уколико орган тржишног надзора одреди повлачење, односно опозив производ који је произведен у држави чланици Европске уније, може о томе обавестити одговарајућег привредног субјекта на адреси наведеној на производу или у документацији која прати тај производ.

Трошкове провере и испитивања усаглашености производа, као и друге трошкове који настану у поступку предузимања мера тржишног надзора из делокруга надлежних органа тржишног надзора, сноси привредни субјект, ако се утврди да производ није усаглашен са прописаним захтевима.

Обим провера и испитивања усаглашености производа утврђује се годишњим програмом тржишног надзора.

Објективност у вршењу дужности тржишног надзора

Члан 11.

Органи тржишног надзора врше своје дужности независно, непристрасно и објективно.

Поверљивост, заштита пословне тајне и података о личности

Члан 12.

Да би се заштитила пословна тајна или подаци о личности, органи тржишног надзора се придржавају правила поверљивости сходно прописима који уређују пословну тајну и заштиту података о личности, под условом да се све релевантне информације учине доступним јавности у пуној мери неопходној да се заштите интереси корисника, у смислу овог закона.

Производи који представљају озбиљан ризик

Члан 13.

Органи тржишног надзора су дужни да спроведу активности и предузму мере у складу са законом да би обезбедили да производи који представљају озбиљан ризик, укључујући озбиљан ризик чије последице нису тренутне и које захтевају хитно поступање, буду опозвани од корисника, повучени са тржишта, односно да се забрани њихова испорука на тржиште и да о томе, без одлагања, буде обавештено Министарство системом брзе размене информација, у складу са чланом 15. овог закона.

О мерама из става 1. овог члана, Министарство обавештава Европску комисију.

Мера тржишног надзора коју органи тржишног надзора одређују у случају када производ представља озбиљан ризик заснива се на одговарајућој процени ризика која узима у обзир природу потенцијалне опасности и вероватноћу да ће до ње доћи.

Могућност постизања виших нивоа безбедности или доступност других производа који представљају мањи степен ризика не може да буде основ да се сматра да производ представља озбиљан ризик.

Рестриктивне мере

Члан 14.

Органи тржишног надзора, одлучују о предузимању мере забране стављања производа на тржиште или ограничењу испоруке производа на тржиште, одређују предузимање мере повлачења производа са тржишта, односно опозив од корисника, применом начела сразмерности мере у складу са законом.

Органи тржишног надзора су дужни да, у одлуци из става 1. овог члана, наведу правни основ за предузимање те мере у складу са овим законом, односно у складу са прописом из члана 3. овог закона и да о томе без одлагања обавесте привредни субјект, доставом те одлуке у одговарајућој форми тог акта којим је одлучено о предузимању мере, са образложењем и поуком о правном средству којим се може оспоравати законитост те одлуке, основаност разлога за предузимање мере и други разлози за оспоравање предузете мере.

Против одлуке којом се, на основу овог закона, одлучује о предузимању мере, односно одређује предузимање мере из става 1. овог закона, привредни субјект који има обавезу извршења мере, може оспоравати законитост и основаност те мере жалбом коју подноси надлежном другостепеном органу у року од осам дана од дана пријема одлуке.

Жалба против одлуке којом се одлучује о предузимању мере из става 1. овог члана не одлаже извршење мере.

Надлежни другостепени орган из става 3. овог члана јесте орган који је у складу са законом којим се уређује област тржишног надзора, одређен као другостепени орган.

У поступку пре доношења одлуке о предузимању мере из става 1. овог члана, орган тржишног надзора је дужан да привредном субјекту омогући да се изјасни о свим битним питањима од којих зависи доношење одлуке.

Ако не постоје разлози засновани на потреби предузимања мере из става 1. овог члана у краћем року, односно када прописима из члана 3. овог закона није уређен краћи рок за поступање који се оправдава разлозима заштите јавног интереса, орган тржишног надзора ће омогућити привредном субјекту де се изјасни у примереном року који не може бити краћи од 10 дана, нити дужи од 15 дана.

Изузетно, када то није могуће због хитне природе мере, када постоје оправдани здравствени или безбедносни разлози, односно други оправдани разлози засновани на одговарајућем аспект јавног интереса, у складу са прописима из члана 3. овог закона, орган тржишног надзора може донети одлуку о предузимању мере из става 1. овог члана и пре изјашњења привредног субјекта.

Ако је одлука о предузимању мере из ст. 1. овог члана, донета пре изјашњења привредног субјекта, орган тржишног надзора је дужан да привредном субјекту да могућност да се изјасни чим то буде могуће и одреди рок за изјашњење који не може бити дужи од 15 дана од дана достављања позива за изјашњење, након чега се предузета мера одмах преиспитује по општим правилима која се односе на поступање првостепеног органа по жалби, ако је изјашњење достављено у жалбеном року, односно по правилима за понављање поступка ако је изјашњење достављено у одређеном року који је дужи од законског рока за жалбу.

Свака мера из става 1. овог члана се може изменити по захтеву привредног субјекта, ако тај привредни субјекат докаже да је предузео ефективне радње на основу којих је неопходно донети нову одлуку којом се замењује претходна одлука о предузимању мере.

Против одлуке којом првостепени орган мења раније донету одлуку о предузимању мере у смислу ст. 9. и 10. овог члана, дозвољена је жалба коју може поднети привредни субјект на кога се одлука односи, надлежном другостепеном органу у складу са ставом 5. овог члана, у року од осам дана од дана пријема те одлуке.

Размена информација-систем брзе размене информација (RAPEX)

Члан 15.

Ако органи тржишног надзора предузимају или намеравају да предузму меру сходно члану 13. овог закона и сматрају да су разлози за предузимање мере или њени ефекти ван територије Републике Србије, Министарство ће одмах обавестити Европску комисију, у складу са ставом 4. овог члана, као и о изменама или укидању те мере.

Ако је производ који представља озбиљан ризик испоручен на тржиште, Министарство ће обавестити Европску комисију о свим добровољним мерама које је привредни субјект предузео и о којима је известио Министарство.

Обавештење из ст. 1. и 2. овог члана садржи све расположиве податке за идентификацију производа, порекло и ланац испоруке производа, повезаним ризиком, природом и трајањем мере која је предузета и евентуалним добровољним мерама које су предузели привредни субјекти.

Ради примене ст. 1-3 овог члана, односно усклађивања активности органа тржишног надзора и обједињавања података о мерама тог надзора користе се базе података о раду органа тржишног надзора и систем брзе размене информација прописан законом којим се уређује општа безбедност производа.

Начин коришћења база података о раду органа тржишног надзора, за потребе система брзе размене информација који је прописан законом којим се уређује општа безбедност производа и за потребе развоја и одржавања система информацијске подршке, уредиће се упутством које доноси Министарство.

Општи систем информацијске подршке

Члан 16.

Министарство развија и одржава општи систем за архивирање и размену информација, користећи електронска средства, за питања која се односе на активности тржишног надзора, програме и информације у вези са неусаглашеностима производа са прописаним захтевима, који на одговарајући начин подржава обавештења и информације које се преносе сходно чл. 13. и 15. овог закона.

Министарство доставља Европској комисији информације којима располаже, а које нису већ прибављене на основу члана 15. овог закона о производима који представљају ризик, а посебно о препознавању ризика, резултатима извршених испитивања, привременим рестриктивним мерама које су предузете, остварује контакт са привредним субјектима на које се те мере односе, као и о разлозима за предузимање мере или о разлозима због којих мера није предузета.

У погледу садржаја информација обезбеђује се заштита података, која не сме да спречи прослеђивање информација органима тржишног надзора, које су од значаја за ефикасно спровођење активности и предузимање мера тржишног надзора.

Принципи сарадње Републике Србије у области тржишног надзора са државама чланицама Европске уније и другим државама и са Европском комисијом

Члан 17.

Органи тржишног надзора, обезбеђују ефикасну сарадњу и размену информација у вези са програмима тржишног надзора и свим питањима у вези са производима који представљају озбиљан ризик, са органима тржишног надзора држава чланица Европске уније, као и са Европском комисијом и одговарајућим телима Европске уније.

У циљу ефикасније сарадње и размене информације из става 1. овог члана, органи тржишног надзора пружају помоћ органима тржишног надзора држава чланица Европске уније, у одговарајућем обиму достављајући информације и документацију, спроводећи одговарајуће провере или друге одговарајуће радње или учествовањем у проверама које су покренуле те државе.

Свака информација из ст. 1. и 2. овог члана, о којој се извештава или која се пријављује органима тржишног надзора других држава, као и свака информација о налазима, спроведеним радњама и предузетим мерама која се доставља Европској комисији, обавезно укључује и информације које су добијене од привредних субјеката сходно члану 14. овог закона и које су обезбеђене на други начин, а на свакој наредној информацији мора бити јасно назначено да се односи на већ достављену информацију.

Органи тржишног надзора могу да сарађују са надлежним органима држава чланица Европске уније, других држава, Европском комисијом и одговарајућим телима Европске уније у погледу развоја, организације и установљења програма обуке, размене искустава, информација и најбоље праксе и другим активностима које олакшавају приступ европским стандардима у области тржишног надзора.

IV. КОНТРОЛА ПРОИЗВОДА КОЈИ УЛАЗЕ НА ТРЖИШТЕ

Општа правила за контролу производа који улазе на тржиште

Члан 18.

Царински орган у сарадњи са органом тржишног надзора, спроводи контролу производа који улазе на тржиште Републике Србије, у оквиру овлашћења у складу са законом, коју примењује у одговарајућем обиму у односу на одређени производ, а који представља висок ниво ризика за здравље и безбедност корисника и друге видове јавног интереса, због чега постоји потреба предузимања ефикасних мера пре него што тај производ уђе на тржиште Републике Србије.

На основу информација о производу, процени ризика, степену ризика и вероватноћи наступања штетних последица изазваних тим ризиком и других информација добијених од органа тржишног надзора, царински орган је дужан да врши преглед производа у одговарајућем обиму и у складу са принципима из става 1. овог члана, пре него што се тај производ пусти у слободан промет и да у вршењу тих дужности сарађује са органима тржишног надзора и размењује информације које су од значаја за обављање тог надзора.

У складу са принципима из ст. 1. и 2. овог члана, царински орган је дужан да прекине царински поступак и задржи пуштање производа у слободан промет када проверама из става 2. овог члана дође до следећих налаза:

1) да производ показује карактеристике због којих се основано верује да, под условом да се правилно инсталира, одржава и користи, представља озбиљан ризик по здравље, безбедност, животну средину или други аспект јавног интереса у смислу члана 2. овог закона;

2) да производ не прати писана нити електронска документација, односно да иста није у складу са прописима из члана 3. овог закона или није означен прописаним знаком усаглашености у складу са тим прописима;

3) да је на производ стављен знак усаглашености на погрешан или обмањујући начин.

У случају из става 3. тач 1) - 3) овог члана, царински орган о томе одмах, а најкасније у року од 24 часа од уласка производа на царинско подручје Републике Србије, обавештава орган тржишног надзора.

Ако се одредбе ст. 3. и 4. овог члана односе на кварљиве производе, царински орган ће настојати да, уколико је то могуће обезбеди да сви захтеви

које одреди у вези са складиштењем производа или паркирањем возила која се користе за превоз, буду одговарајућа за потребе очувања тих производа.

Пуштање производа у слободан промет

Члан 19.

Производ чије је пуштање задржао царински орган у смислу члана 18. овог закона, пушта се у слободан промет ако, у року од три радна дана после задржавања пуштања, царински орган не буде писмено обавештен, односно путем установљених система за брзу размену информација, о било којој радњи коју је предузео орган тржишног надзора и под условом да су испуњени сви други захтеви и формалности у вези са тим пуштањем.

Ако орган тржишног надзора утврди да производ наведен у обавештењу добијеном од царинског органа у смислу члана 18. овог закона, не представља озбиљан ризик за здравље и безбедност или се не може сматрати да није усаглашен са прописима из члана 3. овог закона, царински орган пушта производ у слободан промет, под условом да су испуњени сви други захтеви и формалности у царинском поступку.

Националне мере

Члан 20.

Ако орган тржишног надзора утврди да производ из члана 18. овог закона представља озбиљан ризик, предузеће меру из члана 14. овог закона којом се забрањује стављање опасног производа на тржиште и тражиће да царински орган, на фактури која прати производ и на сваком другом одговарајућем пратећем документу или у систему за електронску обраду података (уколико се обрада тих података води електронски), сачини забелешку следеће садржине: „ОПАСАН ПРОИЗВОД - ПУШТАЊЕ У СЛОБОДАН ПРОМЕТ НИЈЕ ОДОБРЕНО- Закон о тржишном надзору („Службени гласник РС”, број __/____)”.

Ако орган тржишног надзора утврди да производ није у складу са прописима из члана 3. овог закона, предузеће одговарајуће радње, које могу, ако је потребно, предузети и мере из члана 14. овог закона којом се забрањује стављање неусаглашеног производа на тржиште.

Ако је стављање производа на тржиште забрањено у смислу става 2. овог члана, орган тржишног надзора ће захтевати од царинског органа да, на фактури која прати производ и на сваком другом одговарајућем пратећем документу или у систему за електронску обраду података (уколико се обрада података води електронски), сачини забелешку следеће садржине: „ПРОИЗВОД НИЈЕ УСАГЛАШЕН - ПУШТАЊЕ У СЛОБОДАН ПРОМЕТ НИЈЕ ОДОБРЕНО- Закон о тржишном надзору („Службени гласник РС”, број __/____)”.

У случају када је орган тржишног надзора предузео меру забране стављања на тржиште опасног, односно неусаглашеног производа у складу са ст.1. до 3. овог члана, царински орган неће одобрити пуштање тог производа у слободан промет, о чему ће сачинити забелешку из ст. 1. и 3. овог члана.

Ако производ буде накнадно пријављен за други царински поступак који је другачији од поступка стављања робе у слободан промет и ако орган тржишног надзора не приговори, забелешка из ст. 1. и 3. овог члана под истим условима, сачињава се на документима које се користе у том поступку.

Орган тржишног надзора, односно царински орган може да одреди уништење или други начин на који ће се производ, који представља озбиљан ризик учинити неупотребљивим, ако је то потребно и ако се примењује у смислу начела сразмерности мере, у складу са законом.

Орган тржишног надзора доставља царинском органу информације о производима код којих је идентификован озбиљан ризик или неусаглашеност у смислу ст. 1- 3. овог члана.

Примена правила за контролу производа који улазе на тржиште

Члан 21.

Одредбе чл. 18 -20. овог закона се примењују на производе који су обухваћени прописима из члана 3. овог закона у мери у којој ти прописи не садрже посебне одредбе које се односе на контролу производа који улазе на тржиште Републике Србије.

Ефикасност сарадње између царинског органа и органа тржишног надзора

Члан 22.

За потребе ефикасног остваривања сарадње у смислу члана 18. овог закона, царински орган и орган тржишног надзора могу закључити споразум о сарадњи, с тим што непостојање формалног споразума, као ни одредбе закљученог споразума, не искључују прописану обавезу сарадње у складу са овим законом и посебним прописима, укључујући прописе који уређују начин успостављања и рада система брзе размене информација о опасним производима.

V. ЗНАК УСАГЛАШЕНОСТИ

Општа начела за означавање производа знаком усаглашености

Члан 23.

Пре стављања на тржиште или употребу, производ који је усаглашен са захтевима техничког прописа означава се одговарајућим знаком усаглашености, ако је то утврђено техничким прописом.

Забрањено је стављати на производ поред знака усаглашености који је утврђен техничким прописом или самостално, други знак, симбол, натпис или другу ознаку који би могли довести у заблуду потрошача или другог корисника у погледу значења, односно облика прописаног знака усаглашености.

Поред знака усаглашености из става 1. овог члана, на производ је дозвољено стављати друге знакове, осим знакова из става 2. овог члана, ако се тиме не угрожава видљивост, читљивост, односно значење прописаног знака усаглашености.

Ако је један производ предмет више различитих техничких прописа којима се, између осталог, утврђује стављање знака усаглашености, стављени знак усаглашености на производ означава да је тај производ усаглашен са захтевима свих тих прописа.

Под неодговарајућим означавањем, сматра се:

- 1) стављање знака усаглашености на производ за који то није прописано техничким прописом;
- 2) нестављање знака усаглашености на производ за који је обавеза стављања тог знака прописана одговарајућим техничким прописом;
- 3) стављање на производ симбола, натписа или друге ознаке која није у складу са законом или другим прописом или стављање другог знака који није прописани знак усаглашености.

Општа начела за примену знака усаглашености

Члан 24.

Знак усаглашености је ознака којом се потврђује да је производ, на који је тај знак стављен, усаглашен са захтевима из свих одговарајућих техничких прописа који се односе на тај производ.

Знак усаглашености јесте знак у складу са посебним прописима.

Знак усаглашености, у складу са техничким прописом, ставља произвођач или његов заступник, а увозник ако је то утврђено техничким прописом.

Стављањем знака усаглашености на производ произвођач преузима сву одговорност за усаглашеност производа са захтевима који су уређени техничким прописом.

Влада ближе уређује облик, изглед, садржину и примену знака усаглашености, начин спровођења оцењивања усаглашености, садржај исправе о усаглашености, као и облик, изглед и садржај знака усаглашености.

Начин стављања знака усаглашености и његову употреба, ближе уређује министар надлежан за послове економије и регионалног развоја.

Обезбеђење правилног спровођења прописаног режима

Члан 25.

Органи тржишног надзора у сарадњи са царинским органом обезбеђују правилно спровођење прописа који уређују знак усаглашености.

VI. КООРДИНАЦИЈА

Савет за безбедност производа

Члан 26.

У циљу унапређења координације у области тржишног надзора, Влада образује Савет за безбедност производа (у даљем тексту: Савет).

Савет прати и анализира спровођење активности и предузимање мера тржишног надзора и ефеката тих активности и мера, даје мишљење и препоруке које се односе на спровођење прописа из члана 3. овог закона, прати функционисање механизма за комуникацију и сарадњу између органа тржишног надзора и између царинског органа и органа тржишног надзора и других заинтересованих страна, даје препоруке у циљу ефикасне примене тих механизма, разматра и даје мишљење о извештајима који се односе на поступање по притужбама у вези са ризицима који проистичу из производа на које се односи овај закон и други прописи из члана 3. овог закона, као и о несрећама и оштећењима здравља на које се сумња да су изазвани тим

производима, предузимању корективних мера и другим питањима које се односе на обавезе органа тржишног надзора из члана 9. овог закона и координира активности и мере тржишног надзора.

Савет чине:

- 1) два представника органа тржишног надзора из члана 6. тачка 1) овог закон
- 2) по један представник из сваког наведеног органа тржишног надзора у члану 6. тач. 2)-7) и тач. 9)-10) овог закона, који је овлашћен за спровођење активности, односно предузимање мера тржишног надзора;
- 3) један представник Дирекције за мере и драгоцене метале;
- 4) један представник министарства надлежног за заштиту потрошача;
- 5) два представника царинског органа;
- 6) један представник министарства надлежног за инфраструктуру квалитета;
- 7) један представник министарства надлежног за послове здравља;
- 8) један представник министарства надлежног за науку и технологију;
- 9) по један представник Института за стандардизацију Србије и Акредитационог тела Србије;
- 10) два представника Привредне коморе Србије;
- 11) два представника удружења потрошача, односно савеза удружења потрошача, које је евидентирано у складу са законом који уређује заштиту потрошача.

Општи програм тржишног надзора

Члан 27.

Општи програм тржишног надзора доноси Влада, за период од две године.

Општи програм из става 1. овог члана представља скуп активности и мера тржишног надзора усмерених према остварењу општих циљева који се утврђују тим програмом у складу са стратешким циљевима у области тржишног надзора.

Општи програм тржишног надзора садржи индикаторе успешности и делотворности за праћење резултата остварених спровођењем програмских активности, који доприносе остварењу општих циљева утврђених програмом и стратешких циљева у области тржишног надзора, у одређеном временском периоду у оквиру буџета за реализацију програмских активности.

Програм из става 1. овог члана објављује се на интернет страници Министарства.

VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Усаглашавање програма тржишног надзора

Члан 28.

Органи тржишног надзора су у обавези да донесу годишње програме тржишног надзора у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Усаглашавање годишњих програма тржишног надзора са општим програмом тржишног надзора извршиће се у року од 90 дана од дана доношења општег програма.

Пратећи прописи и друга акта

Члан 29.

Влада ће одлуком о образовању Савета, именовати председника, заменика председника и чланове Савета у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Влада ће донети општи програм тржишног надзора до 31. децембра 2012. године, за период од 2013. до 2014. године.

Одложена примена

Члан 30.

Одредбе члана 10. став 7, члана 13. став 2, члана 17. ст. 1-3. овог закона примењују се од дана приступања Републике Србије Европској унији.

Одредбе члана 15. ст. 1-3 и члана 16. став 2. овог закона примењују се од дана приступања Републике Србије систему RAPEX.

До приступања Републике Србије систему RAPEX, на размену информација између органа тржишног надзора и царинског органа у Републици Србији, примењују се одредбе овог закона које се односе на размену информација између тих органа, односно одредбе закона којим се уређује општа безбедност производа.

Ступање на снагу

Члан 31.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о тржишном надзору садржан је у члану 97. став 1. тач. 5, 6, 16. и 17. Устава Републике Србије.

Према наведеним одредбама Устава, Република Србија уређује и обезбеђује систем контроле промета робе, јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката, систем обављања појединих привредних и других делатности, систем у области економских односа са иностранством, као и систем у области рада републичких органа и друге односе од интереса за Републику Србију у складу са Уставом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА И ЦИЉЕВИ КОЈИ СЕ ОСТВАРУЈУ

1. Разлози за доношење закона и циљеви који се остварују

Кључни разлог за доношење овог закона заснива се на потреби додатног уређивања општих правила тржишног надзора који се у Републици Србији развија у правцу правилног спровођења техничних прописа усклађених са правним тековинама Европске уније.

Анализа важећег правног оквира релевантног за тржишни надзор у Републици Србији, показала је да постоји потреба дефинисања појма тржишног надзора и улоге органа тржишног надзора у спровођењу активности и предузимању мера којима се обезбеђује:

- да производи обухваћени хармонизованим законодавством, када се користе према својој намени или под условима који се могу предвидети и када су правилно инсталирани и одржавани, могу да угрозе здравље и безбедност корисника, или који на неки други начин не испуњавају релевантне захтеве хармонизованих прописа, буду повучени, забрањени или ограничени за стављање или испоруку на тржиште, и

- да јавност и надлежни органи буду о томе обавештени.

Доношењем овог закона, унапређује се правни оквир за обезбеђење ефикасног тржишног надзора са циљем да производи испуњавају захтеве којима се обезбеђује висок ниво заштите аспеката јавног интереса као што су безбедност, живот и здравље људи и заштита имовине, животне средине, здравље и безбедност на радном месту, заштита потрошача. Истовремено, циљ овог закона је да тржишни надзор буде у функцији обезбеђења слободног промета робе без непотребног ограничења тако да мере ограничења трговине не буду веће од прописаних са циљем заштите безбедности и здравља потрошача и других видова јавног интереса.

Општа правила за спровођење активности и предузимање мера тржишног надзора подржавају спровођење закона и других прописа који уређују техничке и друге захтеве за производе и усаглашеност производа са прописаним захтевима у оквиру обезбеђене инфраструктуре за оцењивање усаглашености и одговарајуће улоге акредитације.

С обзиром да важећи закони који уређују поступак инспекцијског надзора, права, дужности и овлашћења инспектора, не праве разлику између инспекцијског надзора који се односи на све области у делокругу инспекцијских

органа и појма тржишног надзора у складу са одговарајућим прописима ЕУ, овим законом је јасно одређен појам тржишног надзора. Поред тога, овај закона уређује област тржишног надзора у делокругу одређених органа тржишног надзора, сарадњу органа тржишног надзора и царинског органа, размену информација и комуникацију са заинтересованим странама, општа начела и примену знака усаглашености, планирање и праћење активности тржишног надзора и координацију тржишног надзора.

Доношењем Закона о тржишном надзору, врши се свеобухватније усклађивања тржишног надзора у Републици Србији са одговарајућим одредбама Уредбе (ЕЗ) број 765/2008 Европског парламента и Савета од 9. јула 2008. године, којом се прописују захтеви за акредитацију и тржишни надзор у вези са трговином производима и укида Уредба (ЕЕЗ) број 339/93.

На овај начин ће се у Републици Србији успоставити одговарајућа структура тржишног надзора на принципима тржишног надзора у Европској унији.

Потреба уређивања општих правила тржишног надзора као посебно важног сегмента у делокругу републичких органа који обављају тај надзор на целој територији Републике Србије, јасно је изражена у процесу анализе постојећег правног и институционалног оквира тржишног надзора у Републици Србији, у Стратегији тржишног надзора и Акционом плану за убрзање стицања статуса кандидата за чланство у Европској унији.

2. Стање нормативне уређености

Република Србија је, у току 2009-2010 године, усвојила пет закона у области инфраструктуре квалитета који су хармонизовани са правним тековинама ЕУ, и то:

- 1) Закон о општој безбедности производа („Службени гласник РС”, бр. 41/09);
- 2) Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, бр. 36/09);
- 3) Закон о стандардизацији („Службени гласник РС”, бр. 36/09)
- 4) Закон о метрологији („Службени гласник РС”, бр. 30/10)
- 5) Закон о акредитацији („Службени гласник РС”, бр. 73/10) .

У истом периоду усвојени су и други закони који су хармонизовани са правним тековинама ЕУ и који, поред материјалних одредби, сардже и одредбе о контроли промета робе, поступцима, овлашћењима и обавезама надлежних органа државне управе који су задужени за инспекцијски надзор у примени тих закона, као што су:

1. Закон о трговини („Службени гласник РС”, број 53/10);
2. Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС”, број 73/10);
3. Закон о хемикалијама („Службени гласник РС”, број 36/09, 88/10);
4. Закон о биоцидним производима („Службени гласник РС”, број 36/09, 88/10);
5. Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, број 44/10)

6. Закон о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС”, број 30/10.

Царинским законом („Службени гласник РС”, број 18/10), уређен је царински поступак.

Овим, као и другим законима који уређују обављање одређених привредних делатности или одређени аспект безбедности (енергетика, саобраћај, грађевина, рударство, ветерина, безбедност на раду, заштита животне средине и др) или се односе на одређену врсту производа или групе производа (козметичке производе, играчке и друге производе у општој употреби) фрагментарно се уређује надзор из делокруга одређених инспекција.

На основу анализе укупног правног и институционалног оквира за тржишни надзор, закључено је да постоји неопходност да се доношењем Закона о тржишном надзору уреде општа правила тржишног надзора и друга питања која су предмет овог закона, а која се односе на рад свих органа тржишног надзора, њихову међусобну сарадњу, сарадњу са царинским органом и координацију тржишног надзора, на начин који не искључује примену посебних закона донетих са истим циљем, већ допуњава и поспешује ефикаснију примену прописа којима се уређују технички и други захтеви за производе са циљем заштите здравља и безбедности корисника производа и безбедности уопште.

Предложени текст Закона о тржишном надзору садржи и одговарајућа законска решења којима се уређује улога царинског органа у тржишном надзору и размена информација битних за остваривање функције свих органа у систему тржишног надзора и информисање Европске комисије.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ ЗАКОНСКИХ РЕШЕЊА

Одељак I – УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Предложена одредба овог члана у делу уводних одредби закона, уређује шта је предмет овог закона, упућујући на одредбе које уређују :

-област тржишног надзора у делокругу одређених органа тржишног надзора,

- општа правила за спровођење активности и предузимање мера тржишног надзора,

- сарадњу органа тржишног надзора и царинског органа,

- размену информација и комуникацију са заинтересованим странама,

- општа начела за примену знака усаглашености,

- планирање и праћење активности тржишног надзора и

- координацију у области тржишног надзора.

Члан 2.

Циљ овог закона, у смислу предложене одребе овог члана закона, јесте да се обезбеди коришћење производа који испуњавају захтеве у погледу безбедности и заштите живота и здравља људи, заштите потрошача, заштите имовине, животне средине, здравља и безбедности на раду и других аспеката јавног интереса, као и да се омогући слободан промет робе без непотребних ограничења.

Овако одређен циљ закона значи да се активностима и мерама тржишног надзора обезбеђује:

- да производи испуњавају захтеве којима се обезбеђује висок ниво заштите јавних интереса као што су безбедност, живот и здравље људи и заштита имовине, животне средине, здравље и безбедност на радном месту, заштита потрошача,
- да тржишни надзор буде у функцији обезбеђења слободног промета робе,
- да се мере ограничења слободног промета робе могу предузети само на

основу закона и у обиму који се може оправдати интересима заштите безбедности и здравља корисника производа, имовине и других аспеката заштите јавног интереса.

Члан 3.

Овом одредбом уређује се обим примене Закона, на начин који овом закону даје супсидијарни карактер у односу на посебне законе, односно посебне одредбе тих закона које имају исти циљ и које се примењују у складу са начелом „lex specialis”.

Такође, уређује се однос овог закона са законом који уређује општу безбедност производа, на начин који неће спречавати органе тржишног надзора да предузимају конкретније мере у складу са правилима тог закона, којим су преузете одговарајуће одредбе Директиве Европског парламента и Света 2001/95/ЕЗ од 3. децембра 2001. године, о установљеним правилима за општу безбедност производа намењених потрошачима.

С обзиром да закон који уређује општу безбедност производа, као и закон и други прописи који уређују техничке и друге захтеве за производе и усаглашеност производа, прописују конкретне инспекцијске мере које се односе на спречавање испоуке на тржиште опасних производа и конкретне инспекцијске мере које предузимају надлежни инспектори у случају када су опасни производи већ стављени на тржиште, Закон о тржишном надзору неће спречити надлежне инспекторе да у смислу тих закона предузму наведене конкретне инспекцијске мере. Закон о тржишном надзору допуњава те мере у односу на све производе који су предмет овог закона и даје ширу могућност примене тих мера, када су у питању опасни производи, и пре него што су стављени на тржиште, односно у слободан промет, када је то неопходно и када је сврсисходно у смислу како је то уређено овом законом.

Члан 4.

Овом одредбом уређује се сходна примена одговарајућих одредби закона којим се уређује општи управи поступак, као и одговарајућих одредби закона којим се уређује положај органа државне управе, организација и регулаторних тела, на питања поступка која нису на другачији начин уређена овим законом.

Члан 5.

Тржишни надзор, у смислу појмова чије значење је уређено овом одредбом, представља активности које спроводе и мере које предузимају органи тржишног надзора да би се обезбедила усаглашеност производа са прописаним захтевима и да би се осигурало да производи не угрожавају здравље, безбедност и друге видове јавног интереса.

С обзиром да се под појмом производа у смислу овог закона подразумева супстанца, смеша, односно препарат или роба израђена у производном процесу, изузев хране, хране за животиње, живих биљака и животиња, производа хуманог порекла и производа од биљака који се односе на њихову будућу репродукцију, то значи да се овај закон односи на све производе који нису изричито искључени одредбом члана 4. став 1. тачка 3. овог закона.

Овом одредбом, поред осталог, уређен је појам органа тржишног надзора, што је веома важно обзиром да тај појам није уређен ни једним важећим законом . Ово је веома важно и због тога што у пракси постоји велика дилема код органа који примењују посебне законе у специфичном делокругу своје надлежности, а нарочито посебне одредбе које се односе на техничке и друге захтеве за производе и усаглашеност производа а нису донете на основу овлашћења заснованог на Закону о техничким захтевима за производе и усаглашености производа. Дилема се односи на разумевање појединих органа, односно инспекција задужених за специфичне области надзора, о њиховом учешћу и улози у области тржишног надзора, а самим тим и у обавезама које имају као надлежни органи тржишног надзора, укључујући обавезу сарадње и размене информација са другим органима и обавезама које се односе на обавештавање јавности о опасним производима. Стога је овај појам, у контексту других појмова уређених овим законом, у функцији идентификације органа надлежних за спровођење активности и предузимање мера тржишног надзора.

У складу са одредбом члана 5. став 1. тачка 10) овог закона, органи тржишног надзора су органи државне управе који спроводе активности и предузимају мере тржишног надзора, и то:

- министарство надлежно за послове пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде;
- министарство надлежно за животну средину, рударство, грађевинарство и просторно планирање;
- министарство надлежно за послове рада;
- министарство надлежно за послове здравља;
- министарство надлежно за инфраструктуру и енергетику;
- министарство надлежно за послове телекомуникација;
- министарство надлежно за унутрашње послове;
- министарство надлежно за метрологију;
- други орган, организација односно независно регулаторно тело које спроводи активности, односно предузима мере тржишног надзора.

Такође, овом одредбом је уређено значење појма царинског органа, затим значење појма стављања робе у слободан промет, појма повлачења и опозива као посебних мера тржишног надзора и други појмови у смислу овог закона.

Одељак II – ОБЛАСТ ТРЖИШНОГ НАДЗОРА

Члан 6.

Имајући у виду појам органа тржишног надзора у смислу овог закона ,

значење појама тржишног надзора, однос овог закона са дугим законима релевантним за тржишни надзор који се примењују према начелу *lex specialis*,

овом одредбом се даје оквир деловања тих органа према областима надзора. Притом, треба имати у виду да обим примене Закона о тржишном надзору који обухвата производе у најширем смислу осим оних производа на које се изричито не односи овај закон, постоје тешкоће у прецизнијем одређењу делокруга надлежних органа у свим појединостима тог надзора. Стога овај закона оквирно одређује област тржишног надзора у односу на производе, односно одређене ризике упућујући на делокруг сваког од тих органа у смислу других прописа који уређују рад тих органа државне управе. Такође, код одређивања тог оквира у члану 6. овог закона, водило се рачуна о нивоу постигнуте хармонизације секторског законодавства у складу са релевантним директивама ЕУ (Директиве новог приступа и Директиве старог приступа) и плана којим је предвиђена даља хармонизација техничког законодавства са тим директивама у периоду до краја 2012. године.

Ова одредба појачана је у наредним одредбама овог закона тако што је уведена обавеза обавештавања о области надзора сваког органа тржишног надзора и уређено који орган обједињује податке о областима надзора.

Суштина јесте да сви органи тржишног надзора међусобно сарађују а нарочито у процесу израде годишњих програма тржишног надзора и да програми појединих сектора буду засновани на одговарајућим подацима и проценама за одговарајући обим контрола појединих категорија производа и врста ризика и да буду усаглашени са општим програмом тржишног надзора. Подразумева се да овај вид сарадње обезбеђује рационални приступ коришћењу расположивих ресурса и да се могу избећи непотребна дуплирања истих активности од стране различитих органа, односно да активности могу бити повезане у одговарајућој структури тржишног надзора.

Одељак III – ОПШТА ПРАВИЛА

Члан 7.

Једно од основних правила тржишног надзора јесте обавеза органа тржишног надзора да, општим програмом тржишног надзора, односно у оквиру својих годишњих програма тржишног надзора обезбеђују могућност предузимања ефикасних мера у односу на категорије производа за које су одговорни да ти производи, када се користе у зависности од њихове намене или под условима који се могу предвидети и када су правилно инсталирани и одржавани, могу да угрозе здравље и безбедност корисника или који на неки други начин не испуњавају прописане захтеве, буду опозвани, повучени или да буду примењене друге мере ограничења у складу са овим законом и да јавност и надлежни органи буду о томе обавештени.

Према овој одредби, тржишни надзор се односи и на производе који су склопљени или произведени за сопствене потребе произвођача у складу са прописима који уређују захтеве за те производе.

Члан 8.

Такође, као једно од веома важних општих правила, јесте обавеза свих органа тржишног надзора да обавештавају министарство надлежно за послове трговине, о областима надзора за које су надлежни.

У вези са тим, задужује се министарство надлежно за послове трговине да обавештава јавност о постојању надзора, области надзора и како се може ступити у контакт са тим органима.

Члан 9.

Овом одредбом се прописује обавеза међусобне сарадње органа тржишног надзора уз примену одговарајућих механизма комуникације и координације у складу са овим законом.

Прописује се обавеза органа тржишног надзора, да у оквиру своје надлежности разматрају и поступају по притужбама, да припремају извештаје о питањима у вези са ризицима који проистичу из производа на које се овај закон односи; да надзиру несреће и оштећења здравља за које се сумња да су изазване тим производима; проверавају предузимање корективних радњи; прате научна и техничка сазнања у вези са безбедношћу производа.

Прописује се да органи тржишног надзора врше своја овлашћења у складу

са начелом сразмерности и на тај начин ово начело добија општи карактер у примени овлашћења свих органа тржишног надзора у смислу овог закона. Ово је веома значајно с обзиром да начело сразмерности није прописано свим посебним законима који су релевантни за тржишни надзор.

Начелно је уређен начин доношења годишњих програма тржишног надзора у складу са општим програмом тржишног надзора и обавеза обавештавања других органа тржишног надзора и доступност програма за јавност, путем електронске комуникације, на веб страницама органа тржишног надзора, а када је то прикладно и другим средствима.

Поред тога, прописана је обавеза органа тржишног надзора да најмање једном годишње оцењују резултате спроведених активности и предузетих мера тржишног надзора, а у случају измене прописа, по потреби, периодично преиспитују и ажурирају годишњи програм тржишног надзора и о томе обавештавају друге надлежне органе и јавност путем електронских комуникација, на веб страници и другим средствима, када је то прикладно.

Период за оцену спроведених активности утврђен је у складу са постојећим обавезама оцењивања на годишњем нивоу и обавезама које су засноване на програмском начину буџетирања рада органа државне управе која је заступљена у одређеним министарствима, као реформска мера у области планирања буџета кроз интегрисани процес годишњег оперативног планирања, са тенденцијом опште примене у свим органима чији се рад финансира из буџета Републике Србије и других извора финансирања.

Члан 10.

Овим чланом прописане су мере тржишног надзора, које имају општи карактер и односе се на све органе тржишног надзора на начин како је већ објашњен однос овог закона са посебним законима који садрже посебне одредбе са истим циљем.

У смислу општих правила тржишног надзора, органи тржишног надзора:

- врше одговарајуће провере карактеристика производа у одговарајућем обиму, провером докумената и, када је то прикладно, физичким и лабораторијским проверама на основу адекватних узорака, узимајући у обзир успостављена начела оцењивања ризика, притужбе и друге информације;

- имају право да захтевају од привредних субјеката да им учине доступном документацију и информације које су им потребне за сврхе извршења активности, и када и где је то оправдано, улазак у пословне просторије привредних субјеката и узимање потребних узорака производа,

- ако је то потребно и оправдано, органи тржишног надзора могу да униште производе који представљају озбиљан ризик или да их на други начин учине неупотребљивим;

- приликом провере карактеристика производа имају овлашћење да траже да им се ставе на увид извештаји о испитивању, односно исправе о усаглашености издате од стране именованог, овлашћеног, акредитованог или другог тела за оцењивање усаглашености, у складу са посебним прописом, којом се потврђује усаглашеност, а ако привредни субјект достави такав извештај, односно исправу и поред тога што то није прописано, органи тржишног надзора ће то узети у обзир;

- предузимају одговарајуће мере како би у најкраћем року обавестили кориснике на целој територији током одговарајућег временског периода о потенцијалним ризицима које су идентификовали у вези са производом у циљу смањења ризика од повреде или друге штете;

- сарађују са привредним субјектима у радњама којима се спречавају или смањују ризици изазвани производима које су ти привредни субјекти испоручили.

Члан 11.

Овом одредбом је прописана дужност органа тржишног надзора да своје обавезе врше независно, непристрасно и објективно.

Члан 12.

У погледу поверљивости, заштите пословне тајне и података о личности, ова одредба упућује на посебне прописе који уређују та питања и који се примењују у смислу овог закона под условом да се све релевантне информације учине доступним јавности у пуној мери неопходној да се заштите интереси корисника производа.

Чл. 13-14.

Ове одредбе прописују дужност органа тржишног надзора да спроведу активности и предузму мере да би се обезбедило да производи који представљају озбиљан ризик чије последице нису тренутне, и који захтевају хитно поступање, буду опозвани од корисника, повучени са тржишта, односно да се забрани њихова испорука на тржиште и да о томе, без одлагања, буде обавештено министарство надлежно за послове трговине, а преко тог министарства и Европска комисија.

Прописује се правило да одлуке о предузимању наведених мера морају бити засноване на одговарајућој процени ризика која узима у обзир природу потенцијалне опасности и вероватноћу да до ње дође.

Овим одредбама се прописује начин на који органи тржишног надзора предузимају рестриктивне мере забране стављања производа у слободан промет или органичења испоруке производа на тржиште, повлачење производа са тржишта, опозив од корисника, примена начела сразмерности у складу са законом и друга правила у вези са поступком одлучивања о предузимању тих мера (изјашњење привредног субјекта, рокови, правно средство за преиспитивање одлука, измена донетих одлука и др).

Чл. 15-17.

Овим одредбама се детаљније уређује начин размене информација путем коришћења система за брзу размену информација (RAPEX) за чије увођење је већ прописан правни основ Законом о општој безбедности

производа, са одложеном применом до дана приступања Републике Србије том систему и на основу којег је установљен систем размене информација између надлежних органа у Републици Србији.

У циљу функционисања система за размену информација уређује се начин обавештавања Европске комисије о мерама тржишног надзора када разлози за предузимање тих мера или ефекти мера превазализе територију Републике Србије.

Ове одредбе се односе на развој и одржавање општих система информацијске подршке и принципе сарадње у области тржишног надзора између Републике Србије, држава чланица Европске уније, других држава и Европске комисије.

Одељак IV – КОНТРОЛА ПРОИЗВОДА КОЈИ УЛАЗЕ НА ТРЖИШТЕ

Чл. 18- 22.

Ове одредбе уређују:

- општа правила за контролу производа који улазе на тржиште;
- ефикасност сарадње између органа тржишног надзора и царинског органа;
- пуштање робе у слободан промет;
- националне мере, које се примењују под условима прописаним законом, а којима се ограничава слободан промет опасних производи, односно неусаглашених производа.

Одељак V – ЗНАК УСАГЛАШЕНОСТИ

Чл. 23- 25.

Ради обезбеђења правилног спровођења прописа који уређују примену знака усаглашености, ове одредбе уређују општа начела за означавање производа знаком усаглашености и примену тог знака, упућујући на техничке прописе који ближе уређују та питања и прописују санкције за повреду тих правила.

Закон о тржишном надзору додатно уређује да се примена техничких прописа који уређују знак усаглашености обезбеђује преко органа тржишног надзора у сарадњи са царинским органом.

Одељак VI – КООРДИНАЦИЈА

Чл. 26-27.

У циљу унапређења координације у области тржишног надзора, овим одредбама је прописано да Влада образује Савет за безбедност производа, састав Савета и послове које ће тај савет обављати.

Прописано је да Савет за безбедност производа, поред осталог прати функционисање механизма за комуникацију и сарадњу између органа тржишног надзора и царинског органа и сарадњу између органа тржишног надзора и сарадњу тих органа са другим заинтересованим странама и даје препоруке у циљу ефикасне примене тих механизма.

Такође, прописано је да савет разматра и даје мишљење о извештајима органа тржишног надзора који се односе на питања у вези са ризицима производа у складу са законом, несрећама и оштећењима здравља за које се сумња да су изазвани производима у смислу овог закона, предузимању

корективних мера и другим питањима у оквиру прописаних обавеза органа тржишног надзора и кординира активности и мере тржишног надзора.

Одељак VII – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Чл. 28-31.

Овим одредбама се прописују рокови за доношење и усаглашавање програма тржишног надзора, рокови за доношење пратећих прописа и других аката, укључујући одлуку о образовању Савета за безбедност производа.

Такође, овим одредбама се прописује одложена примена појединих одредаба овог закона до дана приступања Републике Србије Европској унији, односно систему RAPEX, као и ступање на снагу овог закона.

IV. СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОВОГ ЗАКОНА

Средства за рад органа тржишног надзора обезбеђују се у буџету за редовно финансирање органа државне управе, односно за финансирање активности предвиђених програмом тржишног надзора које доносе надлежни органи, организације и регулаторна тела која спроводе активности, односно предузимају мере тржишног надзора.

V. АНАЛИЗА ЕФЕКТА

Доношење овог закона, засновано је на обавезама усклађивања и примене прописа и правила конкуренције преузетих Споразумом о стабилизацији и придуживања са очекиваним ефектом да тржишни надзор буде у функцији слободног промета робе, без непотребних ограничења и да се спровођењем активности и предузимањем мера тржишног надзора обезбеди висок ниво заштите потрошача и других аспеката јавног интереса.

Аспект потребе инструмената предвиђених Предлогом закона

Општа правила тржишног надзора која уређује овај закон и која подразумевају сарадњу и комуникацију свих заинтересованих страна, одговорност органа тржишног надзора, свест привредних субјеката о њиховим обавезама и информисаност потрошача о њиховим правима, треба да буду подстицај стварању повољнијег пословног амбијента.

Развој и коришћење информативних система, база података и система за размену информација између органа тржишног надзора и царинског органа и обједињавање тих података у усклађеном систему, представља механизме које уводи овај закон са циљем да унапреди правни оквир у овој области и створи основу за изградњу модерних институција тржишног надзора. Из тог разлога, очекивани ефекат овог закона јесте даљи корак у реформи институција, које у области тржишног надзора сарађују са привредним субјектима у спровођењу мера које они предузимају да би обезбедили да производи буду у складу са прописним захтевима и да не угрожавају безбедност, живот и здравље људи, безбедност на радном месту, заштиту животне средине и безбедност уопште.

Примена мера тржишног надзора је условљена применом начела сразмерности мере, што значи да се ограничења слободног промета робе предузимају само када је то подребно да би се постигли циљеви заштите свих наведених аспеката јавног интереса.

Одређивање проблема које закон треба да реши

Закон представља допуну правног оквира који доприноси развоју економије, изградње модерне структуре трговине, укључивање Републике Србије у токове на јединственом тржишту Европске Уније, успостављање

механизма који омогућавају висок ниво заштите потрошача и других корисника производа, односно других аспеката јавног интереса.

Овај закон подржава примену хармонизованог техничког законодавства у циљу даљег унапређења тржишне економије која пружа веће шансе привредницима, а потрошачима већу могућност избора производа који су усаглашени са техничким и другим прописаним захтевима.

Са аспекта примене хармонизованог законодавства, успостављање ефикасног тржишног надзора за постизање безбедности производа, уз минимално оптерећење привреде, је кључни задатак надлежних органа тржишног надзора.

Циљеви који се доношењем закона постижу

Услед дугогодишњег фрагментарног присуца уређивању мера и процедура инспекцијског надзора у различитим сегментима тог надзора обухваћеног бројним законима, овај закон обавезује на успостављање координаног система тржишног надзора који има јединствен приступ када се ради о примени прописа који садрже захтеве за безбедност непрехрамбених производа са циљем да надлежни органи тржишног надзора ефикасно спроводе активности на целој територији Републике Србије.

Посебно је значајно што се овим законом идентификују надлежни органи у чијем делокругу је спровођење активности и примена мера тржишног надзора које имају за циљ безбедност непрехрамбених производа, обавезујући их тако на примену начела и процедура тржишног надзора, битно другачијих од досадашњих процедура инспекцијског надзора.

Распоред одговорности према претежном делокругу одређених органа у систему државне управе у Србији у делу надлежности за безбедност непрехрамбених производа, извршена је према свакој врсти производа, односно категорији производа или врсти ризика у складу са посебним техничким прописом којим се преузимају одговарајуће директиве ЕУ које се односи на те исте производе или на одеђену врсту ризика.

Прописујући принципе сарадње са државама чланицама Европске уније, закон подржава размену информација, искуства и најбоље праксе са органима тржишног надзора у Европској унији. Такође, закон подржава сарадњу у области тржишног надзора са другим државама, развој и организацију заједничких пројеката обуке и других активности које олакшавају приступ Европским интеграцијама.

Зашто је доношење закона најбоље за решавање проблема

Закон о тржишном надзору уводи нови приступ у споровођењу активности тржишног надзора у Србији и утврђује обавезу надлежних органа да у спровођењу овог закона преузму одговорност за примену начела која тржишни надзор чине делотворним тако да доприносе лојалној конкуренцији на тржишту, заштити потрошача и заштити других јавних интереса.

Нека од тих начела се битно разликују од досадашњег приступа надзору. На пример, од органа тржишног надзора се захтева да усвоје превентивни приступ и да сарадњом са привредним субјектима подрже мере који они предузимају ради испуњења дефинисаног циља овог закона.

Такође, обавеза је органа тржишног надзора да примене методе процене ризика усмерене на неусаглашене и опасне производе и да своје одлуке о предузимању мера заснивају на тим проценама ризика.

Посебно је важно, што се од органа тржишног надзора очекује да мере предузимају у сарадњи са другим органима за спровођење мера и да постоји усмеравање оперативних активности и мера. На овај начин се тежи увођењу јединственог приступа у примени истих мера за исте повреде прописа према свима који чине те повреде. Тежи се смањењу броја контрола а повећању резултата.

На кога ће и како утицати предложена решења

Поред улоге органа тржишног надзора, Закон даје значајно место и одређује улогу органа царинског надзора. Важећим Законом о општој безбедности производа и подзаконским актима за спровођење тог закона, Управа царине је преузела обавезу сарадње са надлежним органима тржишног надзора. На основу Закона о општој безбедности производа и доношењем Уредбе о начину успостављања и рада система брзе размене информација о опасним производима, омогућена је сарадња и координација у размени информација о опасним производима између органа тржишног надзора и Управе царина, уз координацију тог система преко министарства надлежног за трговину, као контактне тачке. Овај систем служи и за информисање јавности о опасним производима, а његова примена и значај тог система за функционисање тржишног надзора се проширује овим законом и на друге категорије производа.

Овим законом, тржишни надзор и улога царинског органа, уређује се у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 765/2008 Европског парламента и Савета од 9. јула 2008. којом се прописују захтеви за акредитацију и тржишни надзор у вези са трговањем производима.

У складу са Акционим планом за испуњење препорука из Годишњег извештаја Европске комисије за 2010. годину, ради убрзаног стицања статуса кандидата, Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде преко Сектора тржишне инспекције спроводи активности у оквиру препорука Европске комисије у области тржишног надзора које је у функцији слободног протока робе.

Овај закон ће додатно обезбедити правну сигурност свим учесницима на тржишту, с обзиром на то да прописана општа правила за рад органа тржишног надзора захтевају од тих органа да поступају у складу са претходно објављеним програмима рада који садрже унапред утврђен обим надзора и врсту мера и да обезбеде праћење и оцену ефеката тих мера и ажурирање програма, када за то постоје оправдани разлози.

Детаљно и врло прецизно описано је поступање царинског органа и сарадња са органима тржишног надзора која има за циљ да спречи улазак опасних и неусаглашених производа на граници, пре стављања у слободан промет, треба да смањи могућност наступања штетних последица по здравље и безбедност потрошача и других корисника, као и њихове имовине.

С тога, примена овог закона знатно ће утицати на спречавање нелојалне конкуренције, јер ће се за све произвођаче и дистрибутере успоставити једнака и јасна правила у погледу производње, увоза и дистрибуције искључиво безбедних производа и усаглашених производа.

Предложеним решењима грађани и привредни субјекти ће бити у потпуности информисани о програму тржишног надзора као и ефектима и резултатима тог надзора путем интернет странице министарства и преко средстава јавног информисања.

Такође, овим законом не уводе се нове обавезе, нити се установљавају нови трошкови за привредне субјекте, обзиром да су обавезе (пужање на увид документације, достављање информација, доступност пословних просторија, узимање узорка и др.) и трошкови (трошкови анализа и испитивања, трошкови поступка и др.у случајевима опасних, небезбедних и неусаглашених производа) већ прописани законима који су у примени.

Оправданост трошкова примене закона

Циљ закона је да се смањи могућност наступања штетних последица по здравље и безбедност потрошача и других корисника, као и њихове имовине. Стога, позитивни ефекти закона сигурно оправдавају трошкове његове примене јер се ради о безбедности, животу и здрављу људи и заштити животне средине. Трошкови израде и реализације програма тржишног надзора свакако су неупоредиво мањи од финансијских средстава потребних за отклањање штетних последица употребе опасних и неусаглашених производа.

Да ли закон подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију

Доношењем овог закона, створиће се услови за улазак нових привредних субјеката на тржиште, јер ће се елиминисати они привредни субјекти који на тржиште свесно стављају опасне производе, настале снижавањем трошкова производње и дистрибуције на уштрб безбедности производа.

Да ли су заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о Закону

Све заинтересоване стране су имале прилику да се изјасне о овом закону у поступку јавне расправе која је спроведена у периоду од 17. до 29. августа 2011. године.

Конкретни предлози Привредне коморе Србије, који представљају сумиране закључке округлих столова привредника, да се допуне одредбе које се односе на обим контрола, трошкове поступка, узорковања и испитивања производа, уништавање производа и општи програм тржишног надзора, усвојене су и укључене у текст Предлога закона.

Остали предлози изнети током јавне расправе унети су у текст овог закона у мери у којој то није доводило у питање оставарење циља овог закона и хармонизацију правила тржишног надзора са одредбама, принципима и захтевима уређеним Уредбом (2008/765/ЕЗ) и важећим правилима у оквиру правног система Републике Србије у целини.